

ШКОЛЬНЫ КІНАКЛУБ ЯК АДУКАЦЫЙНАЯ МЕДЫЯПЛЯЦОЎКА

Міхась Кудзейка

Велізарны пласт інфармацыі, культуры, ведаў змяшчае экраннае мастацтва: кіно, тэлебачанне, відэа, новыя медыя (заснаваныя на камп'ютарных тэхналогіях). Валодаючы спецыфічнымі якасцямі, медыятэксты экраннага мастацтва спрыяюць узнікненню эфектаў саўдзелу і суперажывання з героямі і фарміруюць азначнае стаўленне. Экраннае мастацтва нас выходзіць, навучае, развівае, забаўляе, але пры гэтым і маніпулюе намі. Багацце забаўляльных праграм, фільмаў, перадач прытупілі крытычную свядомасць асобы, дазволіўшы медыя кіраваць яе паводзінамі, фарміраваць светапогляд і нават навязваць меркаванне.

Кіно – гэта асаблівы свет. Жыццё любога з нас праходзіць пад знакам кіно. Кожны можа па жаданню (у кінатэатры ці дома) “выключыцца” з будняў і перанесціся ў іншую рэальнасць – экранную. Навошта? Мы хочам ведаць як мага больш новага – новых людзей, новыя факты. Экран пашырае наш кругагляд. У нас моцная смага да прыгажосці, а таленавіты фільм – кандэнсат прыгожага. Кіно, як і літаратура, выклікае эмоцыі: яно прымушае злавацца, радавацца, перажываць, транслячы сапраўдныя каштоўнасці і ўзоры паводзін. Дзякуючы сваёй выключнай рэалістычнасці, фільмы здольныя служыць надзвычай уплывовай на навакольную рэчаіснасць мадэллю. Падчас прагляду мы можам забываць, што сюжэт фільма арганізаваны, ідзе гульня акцёраў і экранная рэчаіснасць становіцца для нас як бы фізічнай рэальнасцю. Экран дорыць нам непараўнальнае адчуванне: мы так захапляемся відовішчам, што непрыкметна для сябе апыняемся сярод экранных герояў, пачынаем жыць іх жыццём, думаць як яны. Мы схільныя ўспрымаць фільм як фрагмент уласнага жыцця, параўноўваючы жыцце герояў са сваім уласным, у думках ставячы сябе “на іх месца”, пераймаючы іх манеры і дзеянні.

Такім чынам, фільмы могуць быць прачытанымі як тэксты. Унікальнасць кінатэкстаў у тым, што тыя “цаглічкі”, якія змяшчае кінатэкст, – гэта прыдуманая аўтарам знакі, якія выкарыстоўваюцца, магчыма, упершыню ў жыцці, і іх прачытанне патрабуе кожны раз новага падыходу. Менавіта таму пасля чытання кінатэкста кожны глядач пераказвае яго сюжэт па-свойму. У адрозненні ад сюжэту літаратурнага тэксту, гэты сюжэт складаецца з малюнкаў, якія рухаюцца на экране, і з гукаў, якія льюцца з дынамікаў. Сюжэт

у кінематографі – складана структура, яка не аб'єднує сумесні дії персонажів. Для його фармування так само важливо, щоб органічно аб'єдналися різні засоби внутрішньої кадравої простори, ракурсу камери, оптичні ефекти для зйомки об'єкта, звукові ефекти і яшчє мноство різних технічних елементів, які глядач часто не аб'єднує, але менавіта вони створюють цілісність убаченого нами сюжету. Кіно не має універсальної адзінки мови і універсальної його трактоўки. Кожен кіновобраз глядач усприймає і трактує по-своєму, індивідуально, але при гэтым аб'єднує на асноўныя выяўленчыя засоби кіномастацтва.

Выхваўчае ўздзеянне фільма і эстэтычнае развіццё глядачоў – узаемазвязаныя праблемы. Праца з мастацкім фільмам у школе дапамагае навучэнцам спазнаць законы кіномастацтва, спрыяе развіццю вобразнага і крытычнага мыслення, адкрываючы тым самым шырокія гарызонты прыгожага ў мастацтве і жыцці. На вялікі жаль, сучасная адукацыйная сістэма не прадугледжвае ў навучальным працэсе вывучэнне кіно як разнавіднасці мэдывы і як віду мастацтва. Часовыя рамкі ўрока не дазваляюць выкарыстоўваць медыятэкст ігравога кіно ў поўным аб'ёме і таму, часцей за ўсё, педагог на ўроках выкарыстоўвае толькі фрагменты кінакарцін.

Патэнцыйнай магчымасцю знаёмства і далучэння школьнікаў да кіномастацтва валодае выхваўчая работа, калі педагог актыўна выкарыстоўвае кінамаатэрыялы на класных, інфармацыйных гадзінах, пры арганізацыі пазакласнай і пазашкольнай работы. Прыкладам такой адукацыйнай пляцоўкі можа быць кінаклуб, арганізаваны на ўмовах аматарскага аб'яднання.

Такім чынам, кінаклуб – аматарскае аб'яднанне, асноўнай задачай якога з'яўляюцца прагляды і калектыўныя абмеркаванні фільмаў, вывучэнне кіномастацтва. На думку С.М. Пензіна, кінаклубны рух – з'ява шматзначная: гэта адна з распаўсюджаных формаў кінаадукацыі, самадзейная крытыка, “займальнае” і “практычнае” кіназнаўства, бюро прапаганды на грамадскіх пачатках, спосаб зносін і правядзення вольнага часу. Калі падсумаваць усе “ролі”, апінецца, што галоўнае прызначэнне кінаклуба – эстэтычнае выхаванне людзей усіх узростаў засродкамі кіномастацтва. Прычым клуб як самадзейнае аб'яднанне глядачоў падахвочвае іх да самаразвіцця. У аснове клубных праграм ляжаць два прынцыпы: вывучэнне кіномастацтва і навучанне кіномастацтвам⁴².

Давайце разгледзім магчымасці выкарыстання кінаклуба як сродка арганізацыі медыяадукацыйнай пляцоўкі на базе ўстановы адукацыі. Ва ўмовах арганізацыі адукацыйнага працэса сучаснай школы мы можам разглядаць стварэнне кінаклуба або аб'яднання кінаклубаў як нетрадыцыйную форму рэалізацыі выхваўчай работы школы. Школьныя кінаклубы могуць стварацца на аснове і з улікам узросту, вы-

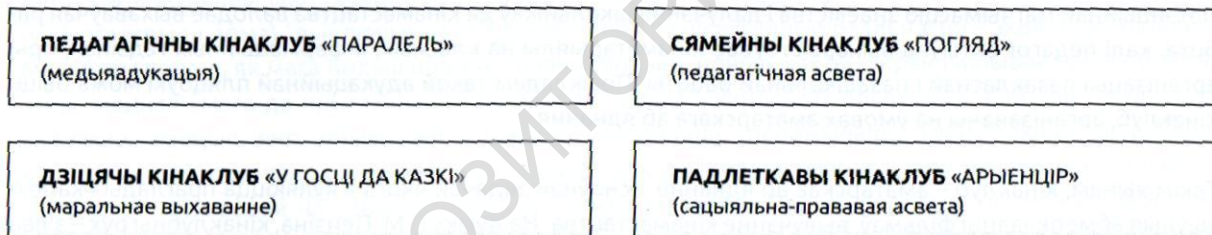
хваўчых мэтаў і інтарэсаў удзельнікаў адукацыйнага працэсу: дзіцячы, падлеткавы, бацькоўскі, сямейны, педагогічны і інш.; сацыяльна-прававы, экалагічны, асветніцкі і інш.; арткіно, фэнтэзі, экранізацыя класічнай літаратуры і інш.

У рамках арганізаваных аб'яднанняў становіцца магчымым рашэнне шматлікіх адукацыйных мэтаў і задач, звязаных з медыяадукацыяй, асветай, выхаваннем, сацыялізацыяй, зносінамі, арганізацыяй вольнага часу, далучэннем да культурнай спадчыны. Эфектыўная работа аб'яднанняў магчымая толькі на аснове ўліку асноўных прынцыпаў арганізацыі: нефармальнага адносін, бяспекі, рэгулярнасці, актуальнасці, даступнасці і адкрытасці.

Схематычна магчымасці аб'яднанняў кінаклубаў як медыяадукацыйнай пляцоўкі паказаны на малюнку (гл. малюнак. Медыяадукацыйная пляцоўка)

Малюнак 3. МЕДЫЯАДУКАЦЫЙНАЯ ПЛЯЦОЎКА

АБ'ЯДНАННЕ ШКОЛЬНЫХ КІНАКЛУБАЎ

КІНАФЕСТЫВАЛІ

Выкарыстанне кінаклуба як дыскусійнай пляцоўкі актуальна на пачатковым этапе стварэння медыяадукацыйнай прасторы школы. Немэтазгодна зводзіць яго працу толькі да прагляду і абмеркавання кінатэкстаў. Важным элементам медыяадукацыі з'яўляецца далучэнне да творчай дзейнасці, заснаванай на ўменні самастойна ствараць медыяпрадукт: эсэ, рэкламу, публікацыю, водгук, сцэнар, відэаролік і многае іншае. Правільна арганізаваная праца кінаклуба дазволіць арганізатарам вывучыць інтарэсы ўдзельнікаў, вызначыць магчымасці і перспектывы развіцця гэтага медыякірунка, далучыць удзельнікаў да самастойнай і сумеснай творчай дзейнасці. І тады ў рамках работы кінаклуба становіцца магчымай арганізацыя аб'яднанняў па інтарэсах, звязаных з ідэяй рэалізацыі медыяадукацыі. Так, на аснове інтарэсаў вучняў, настаўнікаў і бацькоў можа быць арганізавана школьная газета, якая будзе асвятляць пытанні, звязаныя з працай кінаклуба, навінкамі кінапракату, захапленнямі, меркаваннямі ўдзельнікаў медыяпраектаў. Сучасныя камп'ютарныя тэхналогіі дазваляюць арганізаваць выпуск газеты (часопіса) не толькі ў выглядзе насценнай, але і друкаванай ці электроннай версіі.

Адукацыйная ўстанова – гэта саюз педагогічнага калектыву, вучняў і іх бацькоў, а поспех любога саюза залежыць ад актыўнага ўзаемадзеяння яго ўдзельнікаў. Эфектыўнасць работы школы ўзмацняецца праз стварэнне адзінай інфармацыйнай адукацыйнай прасторы. Адным з інавацыйных элементаў такой прасторы можа выступаць уласнае школьнае тэлебачанне, якое здольна забяспечыць рашэнне адукацыйных задач. Школьнае тэлебачанне – гэта, у першую чаргу, навучальны праект, галоўнай мэтай якога з'яўляецца не атрыманне “эксклюзіўнага тэлевізійнага прадукта”, а стварэнне адзінай інтэрактыўнай віртуальнай інфармацыйнай прасторы, якая ўзмацняе інтэграцыю педагогаў, вучняў і бацькоў. Галоўнымі стваральнікамі школьнага тэлебачання павінны стаць самі навучэнцы, якія валодаюць ведамі тэлевізійнай журналістыкі і ўменнямі працы з тэлеапаратурай і праграмным забеспячэннем. Таму ў школе важна стварыць дзіцячае аб'яднанне, у рамках якога будуць праводзіцца заняткі па розных аспектах тэлевізійнай працы.

Дзіцячая анімацыйная студыя можа расхінуць свае дзверы ва ўмовах пазакласнай гурткавай работы, дзе з вучнямі будуць працаваць не прафесійныя мастакі-мультыплікатары, а педагогі-аматары, апантаныя ідэяй стварэння ўласных мультфільмаў. У такой студыі дзеці атрымаюць магчымасць пазнаёміцца з анімацыяй як відам мастацтва, атрымаць бяспечны вопыт стварэння анімацыйных фільмаў на аснове паперы, пластыліну, падручных матэрыялаў і мастацкіх малюнкаў⁴³.

Арганізацыя і правядзенне школьных фестываляў дазволіць убачыць, вызначыць, ацаніць эфектыўнасць работы студый, гуртоў, клубаў, аб'яднанняў і падвесці вынікі творчай працы за пэўны прамежак часу. Арганізацыя агульнашкольных або міжшкольных кінафэстаў ўяўляе сабой медыясвята, дзе ёсць

арганізатары, глядачы, удзельнікі, знакамітыя госці, пераможцы і ўзнагароды. Кінафэсты могуць мець розны фармат і насіць розны характар. Гэта могуць быць фестывалі-прагляды кінафільмаў на пэўную тэматыку, па пэўнай праблеме, прысвечаныя тварам тых ці іншых вядомых рэжысёраў, творчай дзейнасці папулярных акцёраў. Прагляд кожнага фільма павінен суправаджацца сустрэчамі з цікавымі людзьмі, спрэчкамі і дыскусіямі. У рамках фестывалю могуць праходзіць паседжанні дыскусійных клубаў, працаваць майстар-класы, арганізоўвацца конкурсы эсэ і крытычных артыкулаў, водгукаў. У правядзенні кінафэстаў могуць аказаць дапамогу і стаць актыўнымі ўдзельнікамі бацькі, прадстаўнікі мясцовага тэлебачання, радыё, работнікі культуры, кінапракату.

Найбольш высокі ўзровень рэалізацыі ідэі медыяадукацыі ў школе можа быць паказаны і ацэнены на кінафэсце самадзейнага кіно. Удзельнікамі фестывалю могуць быць вучні іншых школ горада, раёна. Тыя з іх, якія захапляюцца вытворчасцю кліпаў, рэкламы, кароткаметражнага кіно (створанага з дапамогай гаджэтаў), анімацыйных фільмаў могуць не толькі прадэманстраваць сваю прадукцыю, але і ажыццявіць публічнае выступленне, арганізаваць і правесці майстар-класы. Звычайна правядзенне фестывалю звязана з вялікай падрыхтоўчай працай: распрацоўкай палажэння аб фестывалі, адборам фільмаў, арганізацыяй выступаў вядучых, выпускам афіш да фільмаў, правядзеннем сустрэч з аўтарамі-удзельнікамі, арганізацыяй работы журы, правядзеннем конкурсу, выбарам лепшых фільмаў, узнагароджаннем пераможцаў⁴⁴. Выдатна, калі актыўнымі ўдзельнікамі і арганізатарамі гэтых фестывалю з'яўляюцца самі дзеці, прадстаўнікі кінаклубаў.

У сучасным свеце экранныя медыятэксты "чытаюць" амаль сто працэнтаў школьнікаў, студэнтаў, дарослых, але часцей з пазіцыі забавы, з мэтай арганізацыі цікавага вольнага часу. І гэта звязана, на нашу думку, не з аб'якавасцю сучаснага чалавека да сапраўднага кіна- і тэлемастацтва, а з недастатковым узроўнем медыякультуры ў грамадстве: патрабаванняў грамадства да культуры чалавека ў галіне медыя; патрабаванняў да медыя як сродку выхавання асобы.

Усведамляючы важнасць і каштоўнасць экраннага мастацтва ў фарміраванні асобы, узнікае неабходнасць рэанімаваць яго выхаваўчы, развіваючы, навучальны патэнцыялы на ўзроўні сістэмы адукацыі, традыцый сям'і, патрэбаў самога чалавека.